

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esityksellä pyritään vaikuttamaan oikein byrokratian vähenemiseen. Jos tämä tavoite saavutetaan, niin se on myönteistä kaikkien osapuolten kannalta. Neljäkymmenen koulutuksen järjestäjän malli on perusteltu ja Traffica on pienenä yrityspohjaisena koulutuksen järjestäjänä halukas osallistumaan kokeiluun.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Erytisen tärkeää on, että eri koulutusmuodot vapautettaisiin kaikkien koulutuksen järjestäjien käyttöön. Nykyinen malli, missä osa järjestäjistä on suljettu oppisopimusmallin ulkopuolelle, on opiskelijoiden epätasa-arvon ja oppimistulosten vaillinaisen saavuttamisen takia kestämaton. Oppisopimusmalli on usein järkevää yhdistää koulutussopimusmuotoisen koulutuksen välittömäksi jatkoksi. Näin jo opintojen aikana tapahtuva työllistyminen voidaan yhdistää HOKS-prosessissa sovittuihin oppimistavoitteisiin. Kansantalouden kannalta on merkityksellistä, että mahdollisimman moni koulutuksen aloittanut opiskelija saavuttaa HOKSatut osaamistavoitteet ja opinnot suoritetaan suunnitellulla tavalla täysimääräisesti. Nykyisellään osa opiskelijoista jättää koulutuksen kesken, jos koulutuksen aloittaneella järjestäjällä ei ole tarjota suoraa reittiä työhön oppisopimusjärjestelmän kautta.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoitusmalli on nykyisellään liian monimutkainen ja vaikeasti ennakoitava. Lukuisten pienten muuttujien takia rahoituksen seuranta ja tarkastus on vaikeaa. Rahoitusmalli ei siten ole käytännössä riittävän läpinäkyvä, vaikka kriteerit ovatkin tiedossa.

Laskennalliseen perusrahoitukseen siirtyminen tekisi rahoituksesta yksinkertaisempaa ja läpinäkyvämpää. Samalla on kuitenkin harkinnanvaraisella rahoituksella tai muulla keinolla huolehdittava siitä, että koulutuksenjärjestäjät pystyvät muuttamaan koulutusmääriään ja -alojaan joustavasti alueellisen työvoimatarpeen mukaisesti. Samoin harkinnanvaraisella rahoituksella tai muulla tavalla tulisi ottaa huomioon koulutuksen järjestäjien muut erot ja olosuhteet; esimerkiksi

pienillä koulutuksen järjestäjillä kuluu koulutuksien hallintoon suhteellisesti suurempi osuus rahoituksesta kuin isoilla koulutuksen järjestäjillä.

Sekä nykyinen, että esitetty uusi rahoitusmalli kannustavat taloudellisesti koulutuksen järjestäjiä ohjaamaan opiskelijat 'pitkälle' polulle suorittamaan koko tutkintoa. Monissa ammateissa huolellinen ja tarkka HOKS-prosessi tarkkaan valittuine tutkinnon osineen saisi aikaan nopeampaa työllistymistä. Tämä koskee etenkin aikuisia - muita kuin oppivelvollisuusopiskelijoita - esim. alan vaihtajia ja työvoimakoulutuksia, joissa nopea ammatillisen osaamisen saaminen ja työllistyminen on keskeinen tavoite, ei niinkään muodollisen koko tutkinnon suorittaminen.

Koulutusjärjestelmässä tulee varmistaa, että työvoimakoulutuksena koulutetaan riittävästi työntekijöitä myös koulutuksenjärjestämiskustannuksiltaan kalliimpiin ammatteihin. Riskinä on, että kunnat käyttävät oman maksuosuutensa vain edullisiin koulutuksiin, jolloin koulutettujen henkilöiden lukumäärä kyllä kasvaa, mutta esimerkiksi myös huoltovarmuuden kannalta kriittinen kuljetusala jää edelleen potemaan työvoimapulaa.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Matalan kynnyksen tuki tulee olla päivittäin käytössä koulutuksen järjestäjillä. Nopea ja juuri tarvittavaan asiaan kohdistuva puuttuminen on vaikuttavaa. Vastuukouluttaja tuntee ryhmänsä/opiskelijansa ja heidän erityistarpeensa. Jos oppimisen tuki järjestetään matalalla puuttumiskynnyksellä nopeasti vaikeuksien ilmetessä, niin säästetään paljon raskaammissa tukimuodoissa.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Tilauuskoulutukset ovat ammattitaidon hankkimisen kannalta paljolti myös avoimilla markkinoilla tarjottavia koulutuksia, joskin siellä ilman tutkinnon osan suorittamista. Jos tilauuskoulutukseen varsinaisena tarkoituksena ei ole tutkinnon osan suorittaminen, vaan tietyn osaamisen ja ammattitaidon saavuttaminen, niin tilauuskoulutukset tulisi jättää avoimille koulutusmarkkinoille kilpailtaviksi.

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

On perusteltua, että kokeiluun otetaan laajasti erilaisia koulutuksen järjestäjiä sekä julkiselta että yksityiseltä puolelta. Näin toimien kokeiltavan mallin toimivuus koko tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen kentässä voidaan todeta.

Asetusluonnokset

Rajoitettavat tutkinnot ovat ainakin kuljetus- ja logistiikka-alan tutkintojen osalta oikein, koska niitä koskee muu mm. EU-tason sääntely.

Muut kommentit

-

Sivonen Eero
Traffica Oy